

MARRA

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

21. oktober 2008*

I de forenede sager C-200/07 og C-201/07,

angående anmodninger om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Corte suprema di cassazione (Italien) ved afgørelser af 20. februar 2007, indgået til Domstolen henholdsvis den 12. og 13. april 2007, i sagerne

Alfonso Luigi Marra

mod

Eduardo De Gregorio (sag C-200/07),

og

Antonio Clemente (sag C-201/07),

har

* Processprog: italiensk.

DOMSTOLEN (Store Afdeling)

sammensat af præsidenten, V. Skouris, afdelingsformændene P. Jann, C.W.A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot og T. von Danwitz samt dommerne J. Makarczyk, P. Küris, E. Juhász, L. Bay Larsen, P. Lindh og C. Toader (refererende dommer),

generaladvokat: M. Poiares Maduro
justitssekretær: ekspeditionssekretær L. Hewlett,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 8. april 2008,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Alfonso Luigi Marra, som møder selv, og ved avvocato L.A. Cucinella

— Eduardo De Gregorio ved avvocato G. Siporso

— Antonio Clemente ved avvocati R. Capocasale og E. Chiusolo

- den italienske regering ved R. Adam, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato P. Gentili

- Europa-Parlamentet ved H. Krück, C. Karamarcos og A. Caiola, som befuldmægtigede

- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved I. Martínez del Peral, F. Amato og C. Zadra, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 26. juni 2008,

afsagt følgende

Dom

¹ Anmodningerne om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Fællesskabets regler om immuniteterne for Europa-Parlamentets medlemmer, navnlig artikel 9 og 10 i protokollen vedrørende De Europæiske Fællesskabers privilegier og immuniteter af 8. april 1965 (JO 1967, 152, s. 13, herefter »protokollen«) og artikel 6, stk. 2 og 3, i

Europa-Parlamentets forretningsorden (EUT 2005 L 44, s. 1, herefter »forretningsordenen«).

- 2 Anmodningerne er indgivet under to sager mellem Alfonso Luigi Marra, forhenværende medlem af Europa-Parlamentet, på den ene side, og Eduardo De Gregorio og Antonio Clemente, på den anden side, som har anlagt erstatningssag mod Alfonso Luigi Marra med krav om erstatning for den skade, som han angiveligt har tilføjet dem ved at runddele et flyveblad med injurierende udtalelser om dem.

Retsforskrifter

Fællesskabsret

Protokollen

- 3 Protokollens artikel 9 bestemmer:

»Europa-Parlamentets medlemmer kan hverken eftersøges, tilbageholdes eller retsligt forfølges på grund af meningstilkendegivelser eller stemmeafgivelser under udøvelsen af deres hverv.«

4 Protokollens artikel 10 bestemmer:

»Under Europa-Parlamentets mødeperioder nyder medlemmerne:

- a. på deres eget lands område de immuniteter, der tilstås medlemmerne af deres lands lovgivende forsamling
- b. på en anden medlemsstats område fritagelse for enhver form for tilbageholdelse og retsforfølgning.

De er ligeledes dækket af immuniteten på vej til eller fra Europa-Parlamentets mødested.

Immuniteten kan ikke påberåbes af et medlem, som gribes på fersk gerning, og kan ikke hindre Europa-Parlamentets ret til at ophæve et af dets medlemmers immunitet.«

5 Protokollens artikel 19 bestemmer:

»Ved anvendelse af denne protokol handler Fællesskabernes institutioner i gensidig forståelse med de pågældende medlemsstaters ansvarlige myndigheder.«

Forretningsordenen

- 6 Forretningsordenens artikel 5, stk. 1, som ifølge overskriften vedrører »[p]rivilegier og immuniteter«, bestemmer:

»Medlemmerne nyder de privilegier og immuniteter, der gælder i henhold til protokollen vedrørende De Europæiske Fællesskabers privilegier og immuniteter.«

- 7 Forretningsordenens artikel 6, som ifølge overskriften vedrører »[o]phævelse af immunitet«, bestemmer:

»1. Under udøvelsen af sine beføjelser vedrørende privilegier og immuniteter tilstræber Parlamentet først og fremmest at bevare sin integritet som demokratisk lovgivende forsamling og sikre medlemmernes uafhængighed under udførelsen af deres opgaver.

2. Enhver anmodning fra en kompetent myndighed i en medlemsstat til formanden om ophævelse af et medlems immunitet meddeles på plenumødet og henvises til det kompetente udvalg.

3. Enhver anmodning fra et medlem eller et tidligere medlem til formanden om beskyttelse af immunitet og privilegier meddeles på plenarmødet og henvises til det kompetente udvalg.

Et medlem eller et tidligere medlem kan repræsenteres af et andet medlem. Der kan ikke rettes anmodning til et andet medlem, medmindre det pågældende medlem er indforstået.

[...]«

- 8 Forretningsordenens artikel 7, der indeholder regler om procedurer vedrørende immuniteten for medlemmer af Europa-Parlamentet, indeholder følgende bestemmelser i stk. 6 og 7:

»6. I sager vedrørende beskyttelse af et privilegium eller af immunitet anfører udvalget, om der foreligger en administrativ eller anden form for begrænsning i den frie bevægelighed for medlemmer, der rejser til eller fra Parlamentets mødested, eller en meningstilkendegivelse eller en stemmeafgivelse under udøvelsen af hvervet, eller om der foreligger omstændigheder henhørende under dele af artikel 10 i protokollen vedrørende De Europæiske Fællesskabers privilegier og immuniteter, som ikke er undergivet national ret, og udvalget fremsætter på baggrund heraf et forslag, hvori den pågældende myndighed opfordres til at drage de nødvendige konklusioner.

7. Udvalget kan afgive en begrundet udtalelse om den pågældende myndigheds kompetence og om, hvorvidt anmodningen kan tages under behandling, men udtaler sig under ingen omstændigheder om skyldspørgsmålet eller om det hensigtsmæssige i

en strafferetlig forfølgelse på grundlag af de udtalelser eller handlinger, som medlemmet tillægges, selv ikke i tilfælde, hvor udvalget gennem prøvelsen af anmodningen opnår grundigt kendskab til selve sagen.«

National ret

- 9 Artikel 68 i den italienske forfatning indeholder følgende bestemmelser:

»Medlemmerne af Parlamentet kan ikke retsforfølges på grund af meningstilkendegivelser eller stemmeafgivelser under udøvelsen af deres hverv.

Et parlamentsmedlem kan ikke uden godkendelse fra det kammer, den pågældende er medlem af, underkastes en kropsvisitation eller en husundersøgelse, anholdes, på nogen måde berøves sin personlige frihed eller fængsles, medmindre det sker til opfyldelse af en endelig dom, hvorved den pågældende kendes skyldig i tiltalen, eller han gripes på fersk gerning i en handling, for hvilken han skal anholdes.

Der kræves tilsvarende godkendelse til aflytning, i en hvilken som helst form, af [italienske] parlamentsmedlemmers samtaler eller kommunikationer eller til beslaglæggelse af deres korrespondance.«

Tvisterne i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 10 Det fremgår af de to forelæggelsesafgørelser, at Alfonso Luigi Marra, som er tidligere medlem af Europa-Parlamentet, blev dømt af Tribunale di Napoli til at erstatte den skade, som han havde forvoldt Eduardo De Gregorio og Antonio Clemente ved at have uddelt et flyveblad, som indeholdt injurierende udtalelser om dem, på et tidspunkt, da han stadig var medlem af Europa-Parlamentet.
- 11 Ved to domme afsagt den 23. januar 2001 og den 25. januar 2002 stadfæstede Corte d'appello di Napoli i det væsentlige de to domme afsagt af Tribunale di Napoli. Appelleret fandt ikke, at Alfonso Luigi Marras handlemåde over for Eduardo De Gregorio og Antonio Clemente havde karakter af meningstilkendegivelser under udøvelsen af hans hverv som medlem af Europa-Parlamentet og gav ham heller ikke medhold i, at det for at anlægge et civilt søgsmål mod ham var nødvendigt at indhente forudgående godkendelse hertil fra Parlamentet i henhold til forretningsordenens artikel 6.
- 12 I en skrivelse af 26. marts 2001 til Parlamentets præsident oplyste Alfonso Luigi Marra, at han var blevet indstævnt ved flere italienske domstole, idet han bl.a. nævnte de sager, som var anlagt af Eduardo De Gregorio og Antonio Clemente. Han gjorde gældende, at de retlige myndigheder i Italien havde tilsidesat forretningsordenens artikel 6, da de ikke havde anmodet om »godkendelse«, før de iværksatte retlige skridt over for ham.
- 13 På foranledning af denne anmodning vedtog Parlamentet den 11. juni 2002 en beslutning om parlamentarisk immunitet for italienske medlemmer af Europa-Parlamentet og de italienske myndigheders praksis på området (EUT 2003 C 261 E, s. 102), hvis konklusion lyder:

»1. [Parlamentet] beslutter, at sagerne vedrørende [...] og Alfonso Marra umiddelbart synes at være omfattet af absolut immunitet, og at de kompetente domstole bør anmodes om at sende Parlamentet den dokumentation, der er nødvendig for at kunne

afgøre, om de pågældende sager faktisk er omfattet af absolut immunitet, jf. artikel 9 i protokollen, idet der er tale om meningstilkendegivelser eller stemmeafgivelser under udøvelsen af medlemmernes hverv; [det] beslutter endvidere, at de kompetente domstole bør opfordres til at udsætte retsforfølgningen og afvente en endelig afgørelse fra Parlamentet.

2. [Parlamentet] pålægger sin formand at sende denne beslutning og udvalgets betænkning til Den Italienske Republiks faste repræsentant, stilet til Den Italienske Republiks relevante myndighed.«

14 Det fremgår af forelæggelsesafgørelserne, at hverken de nationale domstole, som sagen har verseret for i de foregående instanser, eller Corte suprema di cassazione har modtaget denne beslutning.

15 Alfonso Luigi Marra har påberåbt sig sin parlamentariske immunitet ved den sidstnævnte ret og gjort gældende, at retten i første instans og appelretten i overensstemmelse med forretningsordenens artikel 6 først burde have anmodet Parlamentet om at ophæve hans immunitet for at kunne afsige en dom, der indebar en domfældelse af ham.

16 Den forelæggende ret har fremhævet, at medlemmerne af det italienske parlament ifølge artikel 68 i den italienske forfatning er fritaget for ethvert civilretligt, strafferetligt og administrativt ansvar for meningstilkendegivelser eller stemmeafgivelser under udøvelsen af deres hverv, for at sikre parlamentsmedlemmerne deres beslutnings- og meningsfrihed under udøvelsen af deres mandat.

- 17 Endvidere anfører den forelæggende ret, at denne immunitet i princippet ikke er betinget af nogen »forhåndsafgørelse fra Parlamentet« i Italien. Det fremgår dog af praksis ved Corte costituzionale (forfatningsdomstolen), at hvis denne domstol udtaler sig om immuniteten, har dens afgørelse bindende retsvirkning for den domstol, hvor sagen mod parlamentsmedlemmet er anlagt. Såfremt Parlamentet og denne nationale domstol har en forskellig opfattelse, er der efter italiensk ret mulighed for at indbringe tvisten for Corte costituzionale.
- 18 Endelig har den forelæggende ret fremhævet, at ifølge den ordning, som fællesskabslovgiver har fastsat, og som er forskellig fra ordningen efter italiensk ret, bestemmer forretningsordenens artikel 6, at der kan indgives anmodning til Europa-Parlamentets formand om beskyttelse af privilegier og immuniteter enten af en kompetent myndighed i en medlemsstat eller direkte af et medlem af Europa-Parlamentet.
- 19 På baggrund heraf har Corte suprema di cassazione besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen nedenstående præjudicielle spørgsmål, som er enslydende i de to tvister i hovedsagen:
- »1) Er den retsinstans, for hvilken en civil sag behandles, såfremt et medlem af Europa-Parlamentet forholder sig passivt ved ikke at benytte sig af sin mulighed i henhold til artikel 6, stk. 2, i [forretningsordenen] for direkte at anmode Parlamentets formand om beskyttelse af sin immunitet og sine privilegier, på trods heraf forpligtet til at anmode denne om ophævelse af immuniteten for at kunne fortsætte retssagen og træffe afgørelse?

eller

- 2) Kan den retsinstans, for hvilken en civil sag behandles, når Europa-Parlamentet ikke har givet meddelelse om, hvorvidt det vil beskytte parlamentsmedlemmets immunitet og privilegier, under hensyntagen til den pågældende sags konkrete omstændigheder tage stilling til, om der foreligger et prærogativ?»

20 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 18. juni 2007 er sagerne C-200/07 og C-201/07 blevet forenet med henblik på den skriftlige og mundtlige forhandling samt dommen.

Om formaliteten med hensyn til Parlamentets bemærkninger

21 Ifølge artikel 23, stk. 1 og 2, i statuten for Domstolen kan Parlamentet indgive indlæg om præjudicielle forelæggelser vedrørende retsakter, som er vedtaget »i fællesskab« af Parlamentet og Rådet for Den Europæiske Union. Denne bestemmelse giver altså ikke udtrykkeligt Parlamentet nogen ret til at afgive indlæg i sådanne sager som dem, der foreligger i hovedsagerne, som vedrører protokollen og Parlamentets forretningsorden.

22 Da statuttens artikel 23 imidlertid giver Parlamentet ret til at indgive skriftligt indlæg i sager vedrørende gyldigheden eller fortolkningen af en retsakt, som Parlamentet har vedtaget i fællesskab med Rådet, må der så meget mere tilkomme Parlamentet denne ret, hvor der er tale om en anmodning om præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af en retsakt, som Parlamentet har vedtaget på egen hånd, såsom dens forretningsorden.

23 Følgelig er Parlamentet berettiget til at afgive indlæg i denne sag.

Om de præjudicielle spørgsmål

24 Indledningsvis bemærkes, at den parlamentariske immunitet, der tilkommer medlemmer af Europa-Parlamentet, og som er fastsat i protokollens artikel 9 og 10, omfatter to former for beskyttelse, der normalt tilkommer medlemmer af medlemsstaternes nationale parlamenter, nemlig immunitet for meningstilkendegivelser eller stemmeafgivelser under udøvelsen af det parlamentariske hverv samt parlamentarisk ukrænkelighed, der i princippet omfatter beskyttelsen mod retsforfølgning.

25 Protokollens artikel 10 bestemmer, at parlamentsmedlemmerne under Parlamentets mødeperioder har krav på de immuniteter, der på deres eget lands område tilstås medlemmerne af deres lands lovgivende forsamling, og fritagelse for enhver form for tilbageholdelse og retsforfølgning på en anden medlemsstats område. Det er endvidere fastsat i sidste afsnit af denne artikel, at Parlamentet kan bestemme at ophæve et af dets medlemmers immunitet.

26 Protokollens artikel 9 fastslår princippet om, at der tilkommer medlemmer af Europa-Parlamentet immunitet for meningstilkendegivelser eller stemmeafgivelser under udøvelsen af deres hverv. Da artikel 9 ikke henviser til national ret, kan omfanget af denne immunitet kun fastlægges på grundlag af fællesskabsretten (jf. analogt dom af 10.7.1986, sag 149/85, Wybot, Sml. s. 2391, præmis 12).

- 27 En sådan immunitet, som Alfonso Luigi Marra har påberåbt sig i tvisterne i hovedsagen, må anses for en absolut immunitet, som forhindrer enhver form for retsforfølgning på grund af meningstilkendegivelser eller stemmeafgivelser under udøvelsen af parlamentariske hverv, da den har til formål at beskytte Europa-Parlamentets medlemmers ytringsfrihed og uafhængighed.
- 28 Det skal præciseres, at Domstolen ikke ved de foreliggende anmodninger om præjudiciel afgørelse spørges om, hvorvidt sådanne handlinger som dem, hovedsagerne vedrører, udgør en meningstilkendegivelse under udøvelsen af et parlamentarisk hverv i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i protokollens artikel 9, men alene anmodes om at afklare de nærmere regler for, hvorledes de nationale domstole og Parlamentet skal anvende denne bestemmelse.
- 29 Med sine to præjudicielle spørgsmål ønsker den nationale ret nærmere bestemt oplyst, om nationale domstole, når der er anlagt en sag som de i hovedsagerne omhandlede, og når et medlem af Europa-Parlamentet ikke har fremsat nogen anmodning til Parlamentet om beskyttelse af sin immunitet, eller når Parlamentets afgørelse ikke er blevet tilsendt den nationale ret, da er forpligtet til at anmode Parlamentet om at ophæve det pågældende parlamentsmedlems immunitet og at afvente Parlamentets afgørelse, før de træffer afgørelse om, hvorvidt der foreligger den pågældende immunitet.
- 30 Den forelæggende ret har lagt til grund, at sagsøgeren ikke har rettet nogen henvendelse til Parlamentet i hovedsagerne om beskyttelse af sin immunitet, og at Parlamentet derfor ikke har truffet nogen afgørelse herom. Som det imidlertid fremgår af de dokumenter, der er fremlagt af Parlamentet, har Alfonso Luigi Marra fremsat en anmodning om beskyttelse af sin immunitet, og Parlamentet har vedtaget en afgørelse, der er tilsendt Den Italienske Republiks Faste Repræsentation. Det er ubestridt, at retterne i de foregående instanser og Corte suprema di cassazione ikke har fået kendskab hverken til Alfonso Luigi Marras anmodning eller Parlamentets afgørelse.

- 31 I betragtning af disse omstændigheder og for at kunne give den forelæggende ret en besvarelse, der er til nytte for den ved afgørelsen af hovedsagerne, må de præjudicielle spørgsmål forstås således, at det ønskes oplyst, for det første, om en national ret, som skal træffe afgørelse i en erstatningssag, der er anlagt mod et medlem af Europa-Parlamentet på grund af dennes meningstilkendegivelser, men som ikke har modtaget nogen oplysninger om, at parlamentsmedlemmet har fremsat en anmodning for Parlamentet om beskyttelse af sin immunitet, da kan træffe afgørelse om, hvorvidt den pågældende nyder immunitet i henhold til protokollens artikel 9 i betragtning af sagens omstændigheder, for det andet, om den nationale ret, når den har modtaget meddelelse om, at parlamentsmedlemmet har fremsat en sådan anmodning for Parlamentet, skal afvente dettes afgørelse, før sagen mod parlamentsmedlemmet fortsættes, og for det tredje, om den nationale ret, hvis den fastslår, at den pågældende nyder immunitet, da skal anmode om immunitetens ophævelse for at kunne fortsætte retssagen. Da svaret på disse spørgsmål er baseret på de samme betragtninger, skal spørgsmålene behandles under ét.
- 32 Den nationale ret er ikke forpligtet til at spørge Parlamentet for at kunne afgøre, om betingelserne vedrørende den absolutte immunitet i protokollens artikel 9 er opfyldt. Ifølge protokollen har Parlamentet ikke kompetence til at efterprøve, om betingelserne for at drage immuniteten i tvivl er opfyldt, såfremt der anlægges sag mod et medlem af Europa-Parlamentet på grund af dennes meningstilkendegivelser eller stemmeafgivelser.
- 33 De nationale domstole, som skal anvende denne bestemmelse, har derfor alene kompetencen til at foretage denne vurdering. Såfremt de fastslår, at de pågældende meningstilkendegivelser eller stemmeafgivelser er foretaget under udøvelsen af et parlamentarisk hverv, er de forpligtet til at fastslå, at der består en sådan immunitet.
- 34 Hvis de nationale domstole ved anvendelsen af protokollens artikel 9 er i tvivl om fortolkningen heraf, kan de i medfør af artikel 234 EF forelægge Domstolen et spørgsmål om fortolkningen af denne bestemmelse i protokollen. De nationale domstole i sidste instans skal i et sådant tilfælde anmode Domstolen om en fortolkning.

- 35 Det kan endvidere ikke udledes — heller ikke forudsætningsvis — af forretningsordenens artikel 6 og 7, som indeholder de interne regler vedrørende proceduren for ophævelse af parlamentarisk immunitet, at de nationale domstole er forpligtet til at overlade det til Parlamentet at træffe afgørelse om, hvorvidt betingelserne for at anerkende en sådan immunitet er opfyldt, før de træffer afgørelse vedrørende Europa-Parlamentets medlemmers meningstilkendegivelser og stemmeafgivelser.
- 36 Forretningsordenens artikel 6, stk. 2, fastsætter alene procedurereglerne for ophævelse af et medlems parlamentariske immunitet i henhold til protokollens artikel 10.
- 37 Forretningsordenens artikel 6, stk. 3, fastsætter en procedure for beskyttelse af immunitet og privilegier, som kan indledes af et medlem af Europa-Parlamentet, og denne procedure vedrører tillige immuniteten for meningstilkendegivelser og stemmeafgivelser under udøvelsen af et parlamentarisk hverv. Forretningsordenens artikel 7, stk. 6, bestemmer således, at Parlamentet »anfører«, om retsforfølgningen af et medlem af Europa-Parlamentet udgør en begrænsning i en meningstilkendegivelse eller en stemmeafgivelse, og »fremsetter på baggrund heraf et forslag, hvori den pågældende myndighed opfordres til at drage de nødvendige konklusioner«.
- 38 Som det er fremhævet af Parlamentet og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, er forretningsordenen en retsakt vedrørende den interne organisation, som ikke kan give Parlamentet nogen beføjelser, der ikke udtrykkeligt er fastsat i en generel retsakt, i det foreliggende tilfælde ved protokollen.
- 39 Heraf følger, at selv hvis Parlamentet på foranledning af en anmodning fra det pågældende medlem vedtager en afgørelse på grundlag af forretningsordenen om beskyttelse af immuniteten, udgør denne en udtalelse, som ikke har nogen retsvirkning for de nationale domstole.

- 40 Den omstændighed, at der i en medlemsstats nationale ret er fastsat en procedure om beskyttelse af det nationale parlaments medlemmer, hvorefter dette har mulighed for at gribe ind, når den nationale domstol ikke anerkender immuniteten, indebærer i øvrigt ikke, at der dermed er anerkendt de samme beføjelser for Europa-Parlamentet over for de af dets medlemmer, som hidrører fra samme stat, da protokollens artikel 9 ikke udtrykkeligt tillægger Parlamentet en sådan kompetence, således som det er fastslået ovenfor i denne doms præmis 32, og ikke henviser til nationale retsregler.
- 41 Ifølge Domstolens faste praksis har den forpligtelse til loyalt samarbejde mellem Fællesskabets institutioner og de nationale myndigheder, som er fastsat i artikel 10 EF og gentaget i protokollens artikel 19, og som påhviler såvel medlemsstaternes dømmende myndigheder inden for deres kompetence som fællesskabsinstitutionerne, imidlertid en særlig betydning, når der er tale om et samarbejde med retter i medlemsstaterne, som har til opgave at påse, at fællesskabsretten anvendes og overholdes i det nationale retssystem (jf. bl.a. kendelse af 13.7.1990, sag C-2/88 IMM, Zwartveld m.fl., Sml. I, s. 3365, præmis 17, og dom af 22.10.2002, sag C-94/00, Roquette Frères, Sml. I, s. 9011, præmis 93).
- 42 Det må antages, at samarbejdsforpligtelsen gælder under en tvist som de i hovedsagen omhandlede. Europa-Parlamentet og de nationale domstole skal derfor samarbejde for at undgå enhver konflikt ved fortolkningen og anvendelsen af protokollens bestemmelser.
- 43 Når der er anlagt en sag mod et medlem af Europa-Parlamentet ved en national ret, og denne er oplyst om, at det pågældende medlem af Parlamentet har indledt en procedure om beskyttelse af privilegier og immuniteter i henhold til forretningsordenens artikel 6, stk. 3, skal den nationale ret derfor udsætte sagen og anmode Parlamentet om, at det afgiver sin udtalelse snarest muligt.

44 Såfremt den nationale ret fastslår, at betingelserne for at anerkende absolut immunitet i henhold til protokollens artikel 9 er opfyldt, skal denne immunitet respekteres såvel af den nationale ret som af Parlamentet. Følgelig kan denne immunitet ikke ophæves af Parlamentet, hvorfor den nationale ret er forpligtet til at afvise en sag, som anlægges mod det pågældende medlem af Europa-Parlamentet.

45 For det første tildeler protokollens artikel 9 ikke Parlamentet en sådan beføjelse. For det andet udgør denne bestemmelse en særregel, der finder anvendelse under enhver retsforfølgning, hvorunder parlamentsmedlemmet nyder immunitet for menings-tilkendegivelser eller stemmeafgivelser under udøvelsen af parlamentariske hverv, hvorfor denne immunitet ikke kan ophæves i henhold til protokollens artikel 10, stk. 3, som vedrører immunitet for retsforfølgning af andre grunde end retsforfølgning i henhold til artikel 9. Heraf følger, at kun den sidstnævnte immunitet kan ophæves for at kunne fortsætte en retssag mod et medlem af Europa-Parlamentet.

46 På grundlag af samtlige de anførte betragtninger skal de forelagte spørgsmål besvares med, at fællesskabsbestemmelserne vedrørende immuniteter for medlemmer af Parlamentet skal fortolkes således, at i erstatningsager, som er anlagt mod et medlem af Parlamentet for meningstilkendegivelser, som denne har afgivet,

- er den nationale ret, som skal træffe afgørelse i en sådan sag, når den ikke er blevet oplyst om, at det pågældende medlem af Parlamentet har fremsat en anmodning om beskyttelse af sin immunitet i henhold til protokollens artikel 9, ikke forpligtet til at anmode Parlamentet om at udtale sig om, hvorvidt betingelserne for immuniteten er opfyldt

- er den nationale ret, når den er oplyst om, at det pågældende medlem af Parlamentet har fremsat en anmodning til dette om beskyttelse af sin immunitet i henhold til forretningsordenens artikel 6, stk. 3, forpligtet til at udsætte sagen og anmode Parlamentet om at afgive sin udtalelse snarest muligt
- er den nationale ret, når den finder, at det pågældende medlem af Parlamentet har immunitet i henhold til protokollens artikel 9, forpligtet til afvise den sag, som er anlagt mod denne.

Sagsomkostningerne

- ⁴⁷ Da sagernes behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

Fællesskabsbestemmelserne vedrørende immuniteter for medlemmer af Europa-Parlamentet skal fortolkes således, at i erstatningssager, som er anlagt mod et medlem af Europa-Parlamentet for meningstilkendegivelser, som denne har afgivet,

- er den nationale ret, som skal træffe afgørelse i en sådan sag, når den ikke er blevet oplyst om, at det pågældende medlem af Europa-Parlamentet har fremsat en anmodning om beskyttelse af sin immunitet i henhold til artikel 9 i protokollen vedrørende De Europæiske Fællesskabers privilegier og immuniteter af 8. april 1965, ikke forpligtet til at anmode Europa-Parlamentet om at udtale sig om, hvorvidt betingelserne for immuniteten er opfyldt

- **er den nationale ret, når den er oplyst om, at det pågældende medlem af Europa-Parlamentet har fremsat en anmodning til dette om beskyttelse af sin immunitet i henhold til artikel 6, stk. 3, i Europa-Parlamentets forretningsorden, forpligtet til at udsætte sagen og anmode Europa-Parlamentet om at afgive sin udtalelse snarest muligt**

- **er den nationale ret, når den finder, at det pågældende medlem af Europa-Parlamentet har immunitet i henhold til artikel 9 i protokollen vedrørende De Europæiske Fællesskabers privilegier og immuniteter, forpligtet til afvise den sag, som er anlagt mod denne.**

Underskrifter